

דבר שמקבל טומאה אינו חוצץ

א. פתיחה

טומאת המת מתפשטת מחדר לחדר תחת תקרה אחת (אוהל), כל עוד אין דבר שחוצץ בפניה¹. בדרך כלל, מחיצה שאין בה פותח טפח חוצצת בפני הטומאה, אך עולה מתוך המשניות באהלות (יג:ה-ו) שדבר שמקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה. כלל זה מנוסח בגמ' במסכת בבא בתרא:

וכל דבר שהוא מקבל טומאה, אינו חוצץ בפני הטומאה.

(בבא בתרא יט:)

הלכה זו עשויה להתפרש בשתי דרכים:

א. בפשטות, הטומאה חודרת ונכנסת לתוך דבר שמקבל טומאה, וממילא אינו חוצץ בפניה.

ב. מדובר בהלכה פורמלית הקובעת כי כל חפץ ששייך לעולם הטומאה אינו חוצץ בפניה.

את שתי ההבנות הללו יש לבחון, כמובן, דרך מקרים שבהם החפץ שייך לעולם הטומאה והטומאה אינה חודרת דרכו, ומקרים שבהם החפץ אינו שייך לעולם הטומאה והטומאה חודרת דרכו.

ב. טומאה שאינה מן המת

הכלל של דבר שמקבל טומאה אינו חוצץ מתייחס לחציצה בפני טומאת מת. אך יש לעיין בדבר שראוי לקבל טומאה דוקא משאר הטומאות, ולא מטומאת מת, האם גם הוא נחשב "דבר שהוא מקבל טומאה" שלא יחצוץ. לכאורה, דברים אלו שייכים לעולם הטומאה בכך שהם מקבלים טומאות אחרות, למרות שטומאת מת אינה חודרת לתוכם.

1 דין חציצה בפני טומאה קיים גם ביחס להאהלה במצב בו המת נמצא מעל או מתחת דבר טהור. דיני חציצה מופיעים גם כן ביחס להתפשטות טומאה בבית המנוגע ובכלי חרס טמא. אנו נתמקד בחציצה באוהל המת רגיל, משום שרוב הסוגיות עשו כן, וכיון שבאופן כללי דיני ההצלה (חציצה) שווים לכולם.

שתי וערב המנוגעים

נפתח את הדיון בדין שתי וערב בטומאת נגעים. במספר פסוקים בסוף פרק י"ג בויקרא, התורה קובעת שאפילו בגד שאינו אלא "שתי וערב" מקבל טומאת צרעת. אולם, זוהי חומרא מיוחדת לטומאת נגעים, שהרי 'בגד' כזה אינו מספיק חשוב להיטמא בשאר טומאות (ראה שבת כז.). למרות זאת, המשנה באהלות (יג:1) מונה את "השתי והערב המנוגעים" בין הדברים שאינם חוצצים בפני הטומאה. אם כן, נראה שכל דבר ששייך לעולם הטומאה בצורה כלשהי אינו יכול לחצוץ בפניה, שהרי 'בגד' שתי וערב לא מקבל טומאת מת, ואעפ"כ אין חציצה.²

אולם, הדברים אינם כה פשוטים. המשנה אחרונה (אהלות יג:1) טוען שרק שתי וערב שכבר נטמאו בפועל אינם חוצצים. לעומת זאת, כל עוד לא נטמאו הם חוצצים למרות שהם שייכים לעולם הטומאה בכך שהם מקבלים טומאת צרעת. אם כן, נראה שלדעת המשנה אחרונה יש שני ערוצים בחציצה בשאר טומאות:

1. דבר שנטמא בפועל – דבר שנטמא בפועל אינו חוצץ בפני טומאת אוהל. זאת, אף כשנטמא בשאר טומאות ואינו יכול לקבל טומאת מת.
2. דבר שראוי לקבל טומאה, אך עדיין לא נטמא – דבר שלא נטמא בפועל חוצץ בפני טומאת אוהל, למרות שהוא ראוי לקבל אחת משאר הטומאות, חוץ מטומאת מת.³

2 בתוספתא (אהלות יד:ה) מובאת דעת ר' יהודה שכל טומאה שאינה מן המת מהווה חציצה. על פי דרכנו נאמר, שר"י חולק וסבור שחציצה מועילה כל עוד טומאת המת אינה חודרת לתוך המחיצה.

3 יש להדגיש שהמונח 'טמא' בסדר טהרות עלול להתפרש בשני אופנים: 1) יכולת לקבל טומאה. 2) טמא ממש. על פי רוב, במסכת כלים המונח מתפרש כ"ראוי לקבל טומאה" ובמסכת אוהלות הוא מתפרש כ"טמא ממש". עיין בכלים (כה:ט) שכתוב: "כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואינן עולים מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה". שם יש אי בהירות בכוונת המשנה, האם מדובר בטמא ממש או ראוי לקבל טומאה, ורש"י (קידושין נט. ד"ה יורדין) פירש שהמשנה מתייחסת לשני המקרים, אבל יש נפק"מ ביניהם. להעלות מתורת קבלת טומאה כל שינוי מעשה מטהר, אבל כדי להעלות מטומאה ממש צריכים שינוי מעשה לקלקל. עיין גם בתוס' (מנחות סט. ד"ה פיל שבלע) שהקשה על הסוגיה שם מהסוגיה בבבא בתרא (כב.), אבל רש"י כנראה פתר את הבעיה וחילק בין תורת קבלת טומאה לבין טומאה ממש. דייק היטב ברש"י (בבא בתרא כב. ד"ה מהו, מנחות סט. ד"ה ואין עולין).

טומאת מדרס

הבחנה דומה עולה ביחס לכלי חרס המוקף בצמיד פתיל, דהיינו מכסה שמהודק היטב, שאף כשנמצא באוהל המת הרי הכלי 'מציל' על הנמצא בתוכו (במבדר יט:טו, עדיות א:ד) - כלומר, הנמצא בכלי חרס שמוקף בצמיד פתיל אינו מקבל טומאת אוהל. אולם, כלי שכזה 'מציל' רק אם לא נטמא בפועל (עדיות שם). הבסיס להלכה זו הוא העובדה שכלי חרס אינו מקבל טומאה מגבו, כלומר מבחוץ (חולין כד:כה).

כיוון שכלי חרס אינו מקבל טומאה מגבו, וגם מוקף בצמיד פתיל, האוהל אינו מטמא את הכלי החרס ואת הנמצא בתוכו.

על רקע זה, הגמ' בשבת (פד:) מנסה להוכיח שכלי חרס אינו מקבל טומאת מדרס, דהיינו

טומאת משכב ומושב. הגמ' מביאה נימוק לכך מדין צמיד פתיל; לו כלי חרס היה מקבל טומאת מדרס (משכב ומושב), הרי שלא היה מציל בצמיד פתיל. זאת משום שקבלת

טומאת מדרס היתה מגבו וממילא לא היה חוצץ בפני הטומאה. התוס' על אתר (ד"ה מי לא

עסקינן) התקשו לקבל את פשטות הגמ', שעצם היכולת לקבל טומאת מדרס היתה מפקיעה

את הדין של צמיד פתיל, והתאמצו לפרש אחרת. אך בהמשך דבריהם מובאת דעת הר"י,

שנשאר בספק האם דבר שראוי לקבל טומאת מדרס חוצץ בפני הטומאה. המשנה אחרונה

(אהלות יג:) תמה על ספיקו של הר"י, שהרי לדעתו מדוייק במשנה (אהלות יג:) לגבי שתי וערב

המנוגעים, שבטומאה שאינה מן המת רק דבר שנטמא בפועל אינו חוצץ בפני הטומאה.

ניתן ליישב את קושיית המשנה אחרונה, ולהניח שקיים הבדל משמעותי בין טומאת

נגעים לבין טומאת מדרס. בנקודה זו אפשר לחזור לחקירה הבסיסית בהעברת טומאה –

האם מדובר בהיטמאות על ידי העברה או הגדרה?⁴ ניתן לשייך את ההיטמאות על ידי

העברה לטומאת מדרס ואת ההיטמאות על ידי הגדרה לטומאת נגעים. הזב אמנם העביר

טומאה לכסא עליו ישב, ולעומתו הבגד המנוגע לא קיבל טומאה מנגעו אלא הוגדר כמקור

לטומאה חדשה.⁵

אם כך, ניתן לומר שאמנם "דבר שהוא מקבל טומאה, אינו חוצץ בפני הטומאה", אך שתי

וערב המנוגעים אינם מקבלים טומאה, אלא הם נעשים מקורות חדשים לטומאה. כיוון

שכך, שתי וערב חוצצים כל עוד שלא נטמאו בפועל. זאת משום שהיותם מקורות חדשים

4 עיין בשיעור בעניין "מעבירים ומגדירים".

5 עיין בשיעור בעניין "מעבירים ומגדירים", שם עסקנו באופי ההיטמאות של משכב ומושב ובגד מנוגע.

לטומאה ברגע טומאתם הוא סימן לכך שעד עכשיו לא היו שייכים לעולם הטומאה, אבל לאחר שהם טמאים בפועל ודאי שהם שייכים לעולם הטומאה וממילא אינם חוצצים. לעומת זאת, משכב או מושב ראוי **לקבלת טומאה** במובן של העברה, כלומר מלכתחילה שייך לעולם הטומאה, ולכן אינו חוצץ בפניה גם אם לא נטמא בפועל. לפי זה, נדמה שציר הספק של הר"י הוא האם משכב ומושב נטמאים על ידי העברה או הגדרה. אם המשכב מקבל טומאה ע"י הגדרה אזי הוא אינו שייך לעולם הטומאה, אלא אם כן הוא טמא בפועל, כפי שהבין המשנה אחרונה.

ג. טומאה מדרבנן

ניתן לשאול, האם דברים שמקבלים טומאה רק מדרבנן חוצצים בפני הטומאה. לכאורה, שאלה זו תלויה בשתי ההבנות בכלל של דבר שמקבל טומאה אינו חוצץ:

א. **חדירת הטומאה**: סביר להניח שהטומאה יכולה להיכנס גם לתוך דבר שמקבל טומאה מדרבנן, שהרי בסופו של דבר החפץ נטמא.⁶ אם כן, גם בטומאה מדרבנן החפץ לא יחוצץ.

ב. **הלכה פורמלית**: אם מדובר בהלכה פורמלית, שכל דבר ששייך לעולם הטומאה אינו חוצץ בפני הטומאה, ייתכן שאין חלות שם של "מקבל טומאה" בטומאה מדרבנן. כיוון שכן, החפץ אינו שייך לעולם הטומאה לעניין חציצה.

עפר מבית הפרס ועכו"ם

כשבאים לדון בחציצה בדבר שמקבל טומאה מדרבנן, נתקלים בסתירה חזיתית. מחד, המשנה באהלות (יג:) מונה את העפר מבית הפרס, אשר טומאתו מדרבנן בלבד (ברכות יט:), בין הדברים שאינם חוצצים בפני הטומאה.⁷ מאידך, התוספתא (אהילות יד:), ובעקבותיה

6 אך חשוב להדגיש שמדאורייתא לכאורה יש חציצה, והשאלה כאן מוגבלת לרמת הדרבנן.
7 במשנתנו דעה זו שנוייה כדעת ר' מאיר בלבד, אך מדבריהם של חכמים משתמע שהם חולקים רק באופן נקודתי, ומסכימים גם הם לעיקרון שגם דברים שמקבלים טומאה מדרבנן אינם חוצצים בפני הטומאה.

הגמ' בבבא בתרא (כ), קובעת שגויים חוצצים בפני הטומאה למרות שחכמים גזרו עליהם טומאת זיבה (שבת יז, עבודה זרה לו:).⁸

במידה ונבין שקיימים שני דינים בחציצה בפני הטומאה, כלומר הן חדירת הטומאה והן ההלכה הפורמלית קובעות כי חפץ מסוים אינו חוצץ בפני הטומאה, ניתן ליישב סתירה זו. כפי שאמרנו לעיל, כל עוד מדובר בחדירת הטומאה ניתן להניח שגם דבר שמקבל טומאה מדרבנן לא יחוצץ, שהרי בסופו של דבר אותו דבר נטמא. אך אם מדובר בהלכה פורמלית ייתכן שדבר שמקבל טומאה מדרבנן לא נחשב כ"מקבל טומאה" לעניין חציצה. כמו כן, יש להבחין בין טומאת הגוי לעפר מבית הפרס. בטומאת הגוי יש שני מרכיבים שיכולים להוביל לחציצה: (א) תוקף הטומאה – דרבנן. (ב) מקור הטומאה – לא מן המת. לעומת זאת, בעפר מבית הפרס קיים רק מרכיב אחד – טומאה דרבנן, מכיוון שיסודו הוא טומאת מת.

אם מדובר בטומאת מת, כגון עפר מבית הפרס, אזי טומאת האוהל **חודרת ונכנסת** לתוך החפץ וממילא החפץ לא יחוצץ בפני הטומאה. לעומת זאת, בדבר שמקבל אחת משאר הטומאות שאינה טומאת מת, הרי שטומאת המת אינה יכולה לחדור לתוך החפץ. מסיבה זו, הדרך היחידה לומר שאינו חוצץ בפני הטומאה היא **ההלכה הפורמלית** הקובעת כי דבר ששייך לעולם הטומאה אינו חוצץ בפני הטומאה. כאמור, בטומאות מדרבנן אין חלות שם של 'מקבל טומאה', ועל כן **החפץ יחוצץ בפני הטומאה**. ואמנם, ההלכה היא שגויים חוצצים בפני הטומאה, מכיוון שטומאתם היא מדרבנן ואינה מן המת.

אוכל פחות מכביצה

לכאורה יש קושי בהבנה זו מהמשנה באהלות לפי פירוש הר"ש. במשנה (אהלות יג:ה) נאמר שפחות מכביצה של אוכל ממעט בחלון, כלומר חוצץ בפני הטומאה. על מנת שתהיה חציצה אסור שהחוצץ יהיה בר קיבול טומאה דאורייתא, על כן מסביר הר"ש שפחות

8 עיין בר"ש (אהלות יג:ה ד"ה ופחות מכביצה אוכלין) ובחידושי הרמב"ן (בבא בתרא כ. ד"ה ועכו"ם שישב בחלון). ראשונים אלו עמדו על סתירה זו, ותירצו שההבדל נעוץ בשני סוגים של גזירות דרבנן. יש גזירות שמטרתן היא להרחיב את המצווה דאורייתא הקיימת. לעומת זאת, לפעמים חכמים חידשו גזירה משל עצמם, גם כאשר אין כל עיקר מן התורה. לאור זאת, אומרים אותם ראשונים שדבר שמקבל טומאה מדרבנן אינו חוצץ אך ורק כאשר מדובר בהרחבה של הדין דאורייתא, ועל כן עפר מבית הפרס אינו חוצץ מכיוון שהינו גזירה על בית הקברות דאורייתא. אך כשמדובר בגזירה חדשה, כגון טומאת זיבה בגויים שאין לה כל עיקר מן התורה (נדה לד), יש חציצה למרות שהוא מקבל טומאה.

מכביצה אוכל מקבל טומאה מדרבנן.⁹ אולם, לפי דברינו דבר שמקבל טומאה מדרבנן לא אמור לחצוץ בפני הטומאה אם הוא מקבל טומאת מת, שהרי הטומאת חודרת לתוכו. הבעייה אינה עולה לפי הרמב"ם, שהרי הוא מפרש (הל' טומאת מת טו:ג) שמדובר באוכל שלא הוכשר, ועל כן אינו מקבל טומאה אפילו מדרבנן.¹⁰ אך הר"ש (על אתר) לא מקבל את העמדה זו, וסבור שאף כאן מדובר באוכל מוכשר.

כדי לתרץ את שיטת הר"ש, יש להעלות את דברי המשנה למלך (הל' טומאת מת יב:ב), שהבין מתוך דבריו של הר"ש בכלים (יז:טו ד"ה מ"מ) שביחס לטומאה דרבנן קיים הבדל בין מיעוט בחלון של אוהל המת לבין הצלה בצמיד פתיל:

א. צמיד פתיל – דבר שמקבל טומאה מדרבנן אינו מציל בצמיד פתיל.

ב. מיעוט בחלון של אוהל המת – חפץ יכול למעט בחלון למרות שהוא מקבל טומאה מדרבנן.

במידה ונקבל את חילוק זה, נוכל לתרץ שכאן מדובר בחציצה בחלון ולכן האוכל חוצץ למרות שהוא מקבל טומאה מדרבנן. חילוק זה זוקק הסבר, ולשם כך נעסוק בחילוק שבין הצלה להפקעה.

ד. הצלה לעומת הפקעה

אחת הנקודות העומדות ביסוד הבנת חציצה בפני הטומאה היא ההבחנה בין שתי רמות של חציצה:

א. הצלה – חפץ מסויים נמצא במקום הטומאה, אך המחיצה חוצצת ומצילה אותו מהטומאה.

9 עיין בשיעור בעניין "שיעור כביצה לטומאת אוכלין". שם הבאנו מחלוקת הראשונים לגבי קבלת טומאת אוכלין בפחות מכביצה. רש"י (פסחים לג: ד"ה בכביצה נמי) והרמב"ם (הל' טומאת אוכלין ד:א) סוברים שאוכל פחות מכביצה מקבל טומאה בכלשהו מדאורייתא, ואילו ר"ת (תוס' פסחים לג: ד"ה לאימת) סובר שטומאת אוכלין בפחות מכביצה הינה דרבנן. כמובן הבעייה היא עוד יותר חריפה לפי שיטת רש"י והרמב"ם, אך כאמור למעלה הרמב"ם מפרש שהמשנה עוסקת באוכל שאינו מוכשר, ולכן אין בעייה.

10 עיין בשיעור בעניין "הכשר אוכלין".

ב. **הפקעת מקום** – מבחינה הלכתית החפץ לא נמצא במקום הטומאה, שהרי המחיצה מגדירה מקום חדש ומפקיעה את הנמצא בתוכו ממקום הטומאה.

הצלה בצמיד פתיל

דוגמא קלאסית ל'הצלה' היא צמיד פתיל. ניתן להביא שתי ראיות לכך:

1. **מת בתוך צמיד פתיל:** כאשר יש כזית מן המת בצמיד פתיל, אותו כזית עדיין מטמא באוהל גם מחוץ לצמיד פתיל.¹¹ אשר על כן, שנינו במשנה באהלות:

שתי חביות, ובהן כשני חציי זיתים, מוקפות צמיד פתיל ומונחות בתוך הבית – הן טהורות, והבית טמא.

(אהלות ח:ו)

המשנה דנה בשתי חביות,¹² שבכל אחת מהן נמצאים כחצי זית מן המת וחתיכת אוכל, והחביות נמצאות באוהל שיש בו חתיכת אוכל שלישית. המשנה קובעת כי חתיכות האוכל בתוך החביות לא נטמאו, שהרי בכל אחת מהן יש רק כחצי זית. אולם, חתיכת האוכל באוהל נטמאה מכיוון שמצרפים את שני החלקים מן המת בתוך החביות לטמא באוהל, למרות שהם נמצאים בצמיד פתיל. ובכל זאת, האוכלים בתוך החביות אינם מקבלים טומאת אוהל מכיוון שהחביות מוקפות צמיד פתיל. יוצא, שהנמצא בתוך צמיד פתיל עדיין נחשב כנמצא בתוך האוהל, ועל כן הוא יוצר טומאת אוהל. עם זאת, צמיד פתיל מציל אותו מן הטומאה.

2. **מי חטאת:** המשנה (פרה יא:א) קובעת שאין צמיד פתיל מציל מי חטאת של פרה אדומה. המפרשים (שם, למשל פיה"מ לרמב"ם) מצטטים את הספרי (במדבר קכ"ד): נאמר בפסוק (במדבר י"ט) "במקום טהור", ואומר הספרי "אין זה מקום טהור". אם כך, מסתבר שאין צמיד פתיל מפקיע את המקום, אלא רק מציל וחוצץ, ולכן זה לא מספיק לגבי מי חטאת בהם קיימת דרישה מיוחדת ל"מקום טהור".

11 כלל זה מופיע בתוספתא (כלים בבא קמא ו:יב): "מצילין על הטהורין מליטמא, ואין מצילין על הטמאים מליטמא".

12 חבית היא כלי חרס.

הפקעה בתוך תוכו

מאיך, ניתן למצוא דוגמא של 'הפקעת מקום' בדין 'תוך תוכו' בכלי חרס, שמובא בתורת כהנים (שמיני פרשתא ז' ח:ח-ה)¹³. דין זה קובע שבמקרה שמכניסים כלי לתוך כלי חרס שיש בו שרץ, אם פיו של הכלי הפנימי לא נכנס לכלי החרס, האוכל הנמצא בכלי הפנימי לא נטמא. כל זאת, חרף העובדה שכלי חרס מיטמא ומטמא מאווירו בתוכו, והנמצא בתוך הכלי הפנימי נמצא באוויר כלי חרס טמא. מצב כזה מכונה "תוך תוכו", וההלכה היא שלא נטמא. נרצה לטעון שמצב זה מהווה 'הפקעת מקום', כלומר האוכל אינו באוויר כלי חרס בכלל. הראיה לכך היא שגם במצב ההפוך, כאשר השרץ הינו בכלי הפנימי ומנסים לטמא את כלי החרס, כלי החרס לא נטמא (רמב"ם הל' כלים יד:ט). נראה, ש'תוך תוכו' מופקע ממקום כלי החרס, ועל כן אינו מטמא וגם אינו מקבל טומאה.¹⁴

הפקעה באוהל המת

על רקע זה, יש להעלות שאלה פשוטה שמופיעה כבר בראשונים. מתוך המשנה בשבת (כז): יוצא שאוהל המת מקבל טומאה, ועל כן קשה להבין כיצד הוא חוצץ בפני הטומאה. הראשונים נותנים מספר תירוצים,¹⁵ אך רובם נעזרו באוקימתות שונות, שכולן דחוקות ברמה מסוימת. ברם, הר"ש (אהלות ח:א ד"ה שהן עשוין אהלים, מובא בריטב"א שבת כז: ד"ה ומיהו קשה לי) מתרץ באופן עקרוני. הר"ש טוען שאוהל חורג מהדין הרגיל, שכן הוא חוצץ בפני הטומאה למרות שהוא מקבל טומאה. דברי הר"ש לכאורה סתומים. ניתן להציע שכוונתו היא שאוהל המת אינו מציל, אלא מגדיר את המקום כמקום מופקע, ועל כן הוא יכול לחצוץ

13 ראה גם חולין (כה.), זבחים (ג.) ונדה (מג.).

14 ניתן להביא ראיה נוספת לכך ש'תוך תוכו' מהווה הפקעה ולא רק הצלה. הכלי המוכנס ראוי לקבל טומאה ומקבל טומאה מהשרץ שבתוכו, ואם כך כיצד ייתכן שהוא חוצץ – הרי דבר שמקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה! ניתן לתרץ שהכלל של דבר שמקבל טומאה אינו חוצץ אינו תקף כשמדובר על הפקעה. בתוך תוכו, החפץ בתוך הכלי המוכנס כלל אינו בתוך אויר כלי חרס, וממילא אין צורך לחצוץ. עיין בשיעור בעניין "טומאת כלי חרס ותנור", שם הצענו הסבר נוסף להלכה זו.

15 עי' למשל בתוס' (שבת כז: ד"ה ואין מטמא) שהתקשו בהבנת המשנה (אהלות ח:א) שאומרת שאוהל העשוי מסדינים חוצץ, והציעו שמדובר בסדין שעשוי ממשי והינו קבוע, כך שאינו מקבל טומאה. ראוי לציין כי יש ראשונים שמחדשים על סמך המשנה באהלות (ב:ז) שאוהל מורכב משני כלים, דהיינו הצד הפנימי והצד החיצון. עיין בר"ש וברא"ש (שם), ועיין במקדש דוד (טהרות סי' מ"ט) (טומאת מת) סק"ג) ובחידושי רבנו חיים הלוי (הל' טומאת מת יח:ז).

למרות שהוא מקבל טומאה.¹⁶ כיוון שכך, אוהל המת שנמצא בתוך אוהל אחר חוצץ בפני הטומאה והנמצא בתוך האוהל החיצון לא נטמא. זאת משום שאוהל המת מפקיע את המת ממקום האוהל החיצון, וממילא כלל אין צורך לחצוץ בפני הטומאה ואין בעייה של "דבר טמא אינו חוצץ".¹⁷

לאור דברים אלה, ניתן לתת סברה לדברי המשנה המלך בדעת הר"ש לגבי חציצה באוכל פחות מכביצה. המשנה למלך טען שצמיד פתיל אינו חוצץ כאשר הוא מקבל טומאה מדרבנן, ואילו ביחס למיעוט בחלון טומאה דרבנן אינה משמעותית ויש חציצה. לפי דברינו, קביעה זו מובנת היטב. כאמור, צמיד פתיל מהווה 'הצלה', דהיינו שהוא עדיין נמצא באוהל המת, ועל כן טומאה דרבנן משמעותית כדי לקיים את הכלל שדבר שמקבל טומאה אינו חוצץ. לעומת זאת, מיעוט בחלון של אוהל המת הינו 'הפקעת מקום' גמורה, כדעת הר"ש כאן, ועל כן גם חפץ שמקבל טומאה מדרבנן חוצץ, ולמעשה כלל אין צורך בחציצה.

16 עיין בחידושי רבנו חיים הלוי (הל' טומאת מת כ:א ד"ה והנה דברי הרמב"ם) שחילק בדעת הרמב"ם, על פי הגמ' בסוכה (כ:א), בין אוהל עראי לבין אוהל קבע לעניין הגדרת המקום; אוהל עראי חוצץ בפני הטומאה ואילו אוהל קבע מגדיר מקום נפרד. חילוק זה נובע מתוך קושי בדברי הרמב"ם. הרמב"ם (הל' טומאת מת כ:א) פסק שאוהל, בדומה לצמיד פתיל, אינו חוצץ בפני הטומאה שלא תצא ממנו. הגר"ח מקשה על כך ממשניות מפורשות (למשל, אהלות ז:א) ומפסיקת הרמב"ם במקומות אחרים (למשל, הל' טומאת מת יב:א) שאוהל מציל הן על הטהורין מליטמא והן על הטמאין מלטמא. הוא מתרץ שקיים חילוק בין אוהל קבע לבין אוהל עראי. מה שכתב הרמב"ם (שם כ:א) שאוהלים "אינן מונעין את הטומאה שלא תצא ותטמא אחרים" הוא באוהל עראי הנמצא בתוך אוהל קבע, כיוון שאוהל עראי כזה מתבטל ביחס לאוהל הקבע, ואינו מגדיר מקום נפרד. לעומת זאת, פסיקת הרמב"ם (שם יב:א) שאוהל חוצץ דו-כיוונית מתייחסת לאוהל קבע.

17 הר"ש מיישם את העיקרון הנ"ל גם ביחס לטומאה רצוצה, שאינה יכולה לבקוע ולעלות לתוך האוהל. היה ניתן לחלק בין טומאת אוהל, כגון אוהל המת בתוך אוהל, לבין טומאה רצוצה. כלומר, ניתן להבין שהאוהל מגדיר מקום נפרד לחלוטין – 'מקום המת' – ולכן האוהל החיצוני אינו טמא (עיין בשיעור בעניין "טומאת אוהל"). אף על פי כן, טומאה רצוצה תבקע לתוך האוהל החיצוני, כיוון שטומאה רצוצה נחשבת כעין מגע (עי' חולין קכה:). גם אם אוהל המת מוגדר כמקום נפרד מבחינה הלכתית, הרי למעשה הטומאה בוקעת ועולה עד לרקיע ו'נוגעת' בכל מה שמעל המת בקו אנכי. אם כן, ניתן לחלוק על הר"ש ולטעון שאוהל המת נחשב מקום נפרד ובכל זאת טומאה רצוצה בוקעת לתוכו.